

Förvaltare

Förvaltarskap anordnas med stöd av föräldrabalkens bestämmelser (11 kap 4 § och 11 kap 7 §).

En person som uppfyller samma förutsättningar som för god man enligt föräldrabalken kap 11 § 4 men dessutom är "ur stånd att vårda sig och sin egendom" kan få en förvaltare förordnad för sig. Förvaltare ska dock *inte* förordnas, om det är tillräckligt med god man eller att den enskilde kan få hjälp på något annat, mindre ingripande sätt.

Det kan vara fråga om någon som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med ekonomisk förvaltning, olika avtal, personlig omvårdnad mm.

Ett förvaltarskap kan bli nödvändigt t ex när en psykiskt sjuk person, är så aktiv och omdömeslös i sitt handlande, att det hotar hans ekonomi och sociala existens. Ett förvaltarförordnande kan också komma ifråga för den som på grund av ett allvarligt alkohol- eller narkotikamissbruk inte kan sköta sina egna angelägenheter på ett tillfredsställande sätt.

Skillnaden mellan godmanskap och förvaltarskap är viktig att känna till. Gode mannen är endast ett biträde till huvudmannen, som har kvar sin rätt att bestämma själv. Detta betyder att gode mannen måste inhämta huvudmannens samtycke till alla rättshandlingar utom de som berör den dagliga hushållningen. Saknar huvudmannen förmåga att kunna ge sitt samtycke är gode mannen behörig att själv företa rättshandlingar inom ramen för sitt förordnande och för huvudmannens bästa.

En förvaltare har, inom ramen för sitt förordnande, ensam behörighet att agera för huvudmannens räkning, utan att inhämta dennes samtycke.

Det är tingsrätten som fattar beslut om anordnande, utökning eller minskning av förvaltarskap.

Det är också tingsrätten som upphäver förvaltarskap. Överförmyndaren fattar dock beslut om förordnande av ny förvaltare om det blir aktuellt med byte av ställföreträdare.

Behov av förvaltare

Förvaltarskap är ett stort ingrepp i den personliga integriteten och ska därför användas mycket restriktivt.

En person som har förvaltare mister sin möjlighet att bestämma själv över sin egendom, men det viktigt att notera att begreppet "omyndigförklaring" är avskaffat sedan 1989. Alla personer över 18 år är myndiga i Sverige.

Förvaltarskapets olika delar

Ett fullständigt förordande av förvaltare omfattas av momenten förvalta egendom, bevaka rätt och sörja för person. Förvaltarskapet ska skraddarsys utifrån huvudmannens behov och förordnandet kan omfatta ett eller flera av de nämnda delarna. Omfattningen kan även avse en viss rättshandling, såsom att bevaka huvudmannens rätt i samband med insatser enligt socialtjänstlagen, SoL, och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Exempel på detta kan vara ansökan om särskilt boende, hemtjänstinsats eller ekonomiskt bistånd.

Ansökan

Ansökan får göras av samma personer som vid ansökan om god man enligt föräldrabalken kap 11 § 4 med tillägget att även en god man har rätt att ansöka om förvaltare. Vid ansökan om förvaltare så är det obligatoriskt med läkarintyg som stöd för ansökan.

När det gäller förvaltarskap så kan ekonomisk förvaltning begränsas till att avse förvaltning av viss egendom, t ex en viss fastighet eller bankmedel.

Förvaltarskapets innebörd

Huvudmannen förlorar helt eller delvis sin rätt att bestämma själv och förvaltaren får i motsvarande utsträckning rätt att agera för sin huvudmans räkning. Huvudmannen har fortfarande rätt att sluta avtal om tjänst eller annat arbete. Denne får då också rätt att råda över vad denne förtjänat genom eget arbete. Tingsrätten kan dock även inskränka denna rättighet om det är nödvändigt.

Förvaltaren är inte beroende av huvudmannens samtycke för att kunna vidta olika åtgärder och handlar således på eget ansvar för huvudmannens räkning. Om förvaltaren handlar utanför sitt förordnande blir rättshandlingen ogiltig och förvaltaren kan bli skadeståndsskyldig gentemot utomstående.

Om huvudmannen vidtar någon åtgärd utan samtycke av förvaltaren är detta att jämföra med att en omyndig handlar utan förmyndarens samtycke. Det innebär att det krävs samtycke från förmyndaren för ett bindande avtal.

När det gäller huvudmannens personliga frågor som t ex frågor om boende och vård bör i första hand huvudmannen själv få bestämma, om det är möjligt, även om förvaltarens synpunkter inhämtas.

Överförmyndaren ska årligen pröva om förvaltarskapet ska bestå eller inte. Det ska inte bestå om det inte längre finns behov.